

Басалик Сергій Анатолійович,
доцент кафедри спеціальних дисциплін
факультету правоохоронної діяльності
Національної академії Державної прикордонної
служби України імені Богдана Хмельницького,
кандидат юридичних наук;
Гуз Олександр Сергійович,
доцент кафедри спеціальних дисциплін
факультету правоохоронної діяльності
Національної академії Державної прикордонної
служби України імені Богдана Хмельницького,
кандидат психологічних наук

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КРИМІНАЛЬНИХ АНАЛІТИКІВ У ДЕРЖАВНІЙ ПРИКОРДОННІЙ СЛУЖБІ УКРАЇНИ

На сучасному етапі розвитку Державної прикордонної служби України задля успішного виконання завдань, покладених на відомство, у тому числі ефективної участі в боротьбі з організованою злочинністю, протидії незаконній міграції на державному кордоні України та в межах контрольованих прикордонних районів, участі в заходах, спрямованих на боротьбу з тероризмом, а також припинення діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп), організованих груп та злочинних організацій, що порушили порядок перетинання державного кордону України, оперативними підрозділами здійснюється розвідувальна, оперативно-розшукова, інформаційно-аналітична діяльність, яку в повній мірі доповнює кримінальний аналіз.

Ведення розвідувальної, інформаційно-аналітичної та оперативно-розшукової діяльності оперативними підрозділами Державної прикордонної служби України в інтересах забезпечення захисту державного кордону України, чітко регламентоване Законом України «Про Державну прикордонну службу України», а саме – статтею 2 «Основні функції Державної прикордонної служби України» та статтею 19 «Обов'язки Державної прикордонної служби України». Поряд із цим, зазначений закон не регламентує здійснення кримінального аналізу в Державній прикордонній службі, який доволі тривалий час здійснювався на підставі внутрішньовідомчих наказів Адміністрації Держприкордонслужби України та Міністерства внутрішніх справ України [1].

У державах Європейського Союзу, США та інших розвинених країнах світу використання можливостей кримінального аналізу є обов'язковим для всіх правоохоронних органів. Його зміст, правила та процедури чітко визначено та врегульовано у правовому відношенні. Це стосується ведення оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування та розгляду кримінальних проваджень у суді [2, с. 2].

В Україні першими кроками правового регулювання здійснення кримінального аналізу відбулось тільки в 2021 році з прийняттям Верховною Радою України Закону України «Про Бюро економічної безпеки» від 28 січня 2021 року № 1150-ІХ, яким передбачено поняття кримінального аналізу, поняття аналітичного продукту, завдання аналітика Бюро економічної безпеки України, вимоги, що пред'являються до аналітика, тощо [3].

Додатково, на підставі прийняття Закону України «Про Бюро економічної безпеки» статтю 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» доповнено пунктом 21 в частині надання права підрозділам, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, безпосередньо проводити або ініціювати проведення кримінального аналізу [4]. Цей факт суттєво вплинув на правове регулювання здійснення кримінального аналізу, як виду аналітичної діяльності, у тому числі й оперативно-розшуковими підрозділами Державної прикордонної служби України. Тобто, можна констатувати факт того, що в теорії та практиці оперативно-розшукової діяльності з'явився новий метод.

На даний час правоохоронними органами України активно здійснюється кримінальний аналіз за практично єдиними правилами, принципами, із використанням спеціального аналітичного програмного забезпечення та інформаційних ресурсів, але не зважаючи на це, все ж таки є відмінності у віднесенні кримінального аналізу в різних правоохоронних органах до різних видів інформаційно-аналітичної діяльності.

На нашу думку, для подальшого розвитку кримінального аналізу в Державній прикордонній службі України, прибирання всіх можливих правових неузгодженостей, нормативно-правового регулювання діяльності кримінальних аналітиків у прикордонному відомстві, доцільно внести зміни та доповнення в Закон України «Про Державну прикордонну службу України» по прикладу Закону України «Про Бюро економічної безпеки».

Окремим вагомим аспектом діяльності кримінальних аналітиків та в цілому здійснення кримінального аналізу є питання використання аналітичного продукту під час здійснення досудового розслідування та розгляду кримінальних проваджень у суді, а саме – доказування вини підозрюваного або обвинуваченого.

Список використаних джерел

1. Про Державну прикордонну службу України : Закон України від 03.04.2003 № 661-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-15#Text>.

2. Албул С.В. Кримінальна розвідка як функція оперативно-розшукової діяльності: Європейський досвід та Українські перспективи. *European Reforms Bulletin: international scientific peer-reviewed journal: Grand Duchy of Luxembourg*. 2015. Вип. 2. С. 2–6.

3. Про Бюро економічної безпеки : Закон України від 28.01.2021 № 1150-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1150-20#Text>.

4. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18.02.1992 № 2135-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>.

Біліченко Валерій Віталійович,
старший викладач кафедри тактико-
спеціальної підготовки Дніпропетровського
державного університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ТАКТИЧНОГО АНАЛІЗУ

Для успішного розкриття кримінальних правопорушень та вирішення конкретних проблем на певній території за короткий проміжок часу, за певним видом правопорушення чи протиправної діяльності певної групи, маючи за мету напрацювання тактичного досвіду затримувати злочинців, виявлення та попередження різного характеру правопорушень використовують – тактичний кримінальний аналіз. Його головна функція – оцінка характеру кримінального правопорушення, виявлення тенденцій та моделей правопорушень, встановлення певних фактів, інцидентів або місця вірогідного скоєння правопорушень. За допомогою аналізу даних короткострокових проблем дає змогу ідентифікувати підозрілі ознаки, підозрілих осіб або організовану групу, підозрілі зв'язки між фактами скоєння правопорушення, території з високим потенціалом вчинення кримінальних правопорушень, а також дає змогу установити сприятливий проміжок часу для скоєння правопорушень або злочинних проявів.

Особливості тактичного аналізу полягають у певній характеристиці, що притаманна такому виду аналізу, а саме:

Предметом тактичного аналізу є: місце, час, злочинці, способи вчинення кримінального правопорушення, об'єкт кримінального правопорушення, повторність скоєння правопорушення тими самими особами.

Тактичний аналіз може здійснюватися як регулярно, так і за запитом керівника (співробітника поліції). В залежності від труднощів здійснення аналізу, результати готуються за певним часовим інтервалом, адже відслідкувати динаміку злочинності на території певного обслуговування можливо лише завдяки такого аналізу. Перший період аналізу – кожні 24 години (аналіз Т24) та щомісячний (аналіз Т30).

Важливою особливістю є стандартна форма за допомогою якої буде проводитися порівняння нових тактичних аналізів. Таке порівняння проводиться за для отримання результату виявлених змін та в подальшому надання оцінки стану справ.

Отже головною особливістю тактичного аналізу, що відрізняє їх на відміну від інших аналізів, тим що, тактичний аналіз вивчає та